

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 25 жовтня 2024 р.

**Харків
2024**

УДК 316.05

Л 93

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 8 від 25.10.2024 р.)

Головні редактори:

Панченко С. В., доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П., доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашинік В. О., д-р філос. наук, професор

Вельш Вольфганг, габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О., канд. техн. наук, доцент

Коростельов Є. М., канд. техн. наук, доцент

Лях В. В., д-р філос. наук, професор

Новіков Б. В., д-р філос. наук, професор

Панченко В. В., канд. техн. наук, доцент

Соломніков І. В., канд. екон. наук, доцент

Толстов І. В., канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XII Міжнар. наук.- практ. конф. 25 жовтня 2024 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. — Харків: УкрДУЗТ, 2024. — 217 с.

УДК 316.05

*КИМ К. В., канд. псих. наук, доцент,
ПРОДАЩУК С. М., канд. техн. наук, доцент,
ШАПАТИНА О. О., канд. техн. наук, доцент,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ АТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»

Транспорт у постіндустріальному суспільстві виконує критично важливу роль, оскільки забезпечує мобільність населення, зв'язок між регіонами і країнами, а також сприяє економічному розвитку. Зокрема, залізничний транспорт, до якого належить діяльність АТ «Укрзалізниця», має величезне значення для інтеграції вітчизняної економіки в глобальні транспортні мережі та забезпечення внутрішніх перевезень.

Водночас діяльність таких великих державних підприємств, як АТ «Укрзалізниця», не є вільною від ризиків корупції. Корупційні ризики можуть виникати на різних рівнях управління, від зловживань з проведенням тендерів до неефективного використання бюджетних коштів. Це може призводити до підвищення витрат на перевезення, зниження якості наданих послуг і негативно впливати на загальний стан транспортної інфраструктури та імідж країни на міжнародній арені, знижуючи довіру до України як до партнера в міжнародних транспортних відносинах.

У науковій літературі відсутнє єдине визначення поняття «корупційні ризики», незважаючи на те, що воно дуже поширено в роботах, що порушують питання протидії корупції в тих чи інших сферах.

Так, відповідно до Методології управління корупційними ризиками «корупційний ризик – імовірність вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, що негативно вплине на діяльність організації» [1].

В Антикорупційній програмі АТ «Укрзалізниця» корупційний ризик – імовірність вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, іншого порушення Закону України «Про запобігання корупції», що негативно вплине на діяльність АТ «Укрзалізниця».

За категоріями корупційні ризики можуть бути:

– зовнішніми (імовірність виникнення корупційних ризиків не пов'язана з виконанням органом влади відповідних функцій і завдань);

– внутрішніми (імовірність виникнення корупційних ризиків безпосередньо пов'язана з організаційно-управлінською діяльністю в органі влади відповідно до покладених на нього функцій і завдань).

За видами корупційні ризики можуть бути:

- нормативно-правовими (відсутність, суперечність або нечітка регламентація в законодавстві положень про виконання органом влади функцій і завдань);
- організаційними (невизначення або нечітке визначення процедур виконання органом влади функцій і завдань);
- кадровими;
- фінансово-господарськими;
- адміністративними;
- контрольно-наглядовими тощо.

У додатку 1 до рішення правління «Про схвалення Політики управління ризиками та можливостями акціонерного товариства «Українська залізниця» визначено чотири ключові групи ризиків:

- стратегічні;
- фінансові;
- кредитні;
- операційні [3].

У 2023 році Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) дослідило корупційні ризики в діяльності АТ «Укрзалізниця» і виявило деякі корупційні фактори, які негативно впливають на фінансові показники державного підприємства, знижують ефективність управлінських рішень його керівництва, допускають високий рівень неформального впливу окремих фінансово-політичних груп:

- зловживання під час процедур закупівлі товарів, робіт і послуг;
- застосування практик неконкурентних процедур закупівель у зв'язку з відсутністю конкуренції з технічних причин;
- упереджене формування необхідних технічних характеристик закупівлі під одного виробника;
- маніпуляції умовами постачання та оплати товарів, робіт і послуг із метою створення конкурентних переваг для раніше узгодженого учасника;
- закупівля товарів, робіт і послуг без виробничої потреби;
- неправомірні переваги для окремих суб'єктів господарювання з надання послуг із вантажних перевезень;
- планування потреб і визначення пріоритетності закупівель АТ «Укрзалізниця» в інтересах задалегідь визначених постачальників;
- призначення посадових осіб керівної ланки підприємства за отримання неправомірної вигоди або в інтересах сторонніх осіб.

Корупція в діяльності АТ «Укрзалізниця» може мати серйозні негативні наслідки для всієї транспортної системи і постіндустріального суспільства в цілому. Вона впливає на економічну ефективність, якість соціальних послуг, екологічний стан і технологічний розвиток. Для забезпечення ефективної і

прозорі роботи транспортного сектора необхідно вжити заходів для боротьби з корупцією, покращення системи управління і забезпечення прозорості всіх процесів.

З 1 лютого 2024 року в АТ «Укрзалізниця» почала працювати нова організаційна структура із забезпечення належного управління та протидії корупції, до складу якої входять антикорупційний офіс, департаменти управління ризиками, комплаєнсу, корпоративної безпеки та внутрішнього аудиту. Була затверджена та впроваджена антикорупційна програма АТ «Укрзалізниця» рішенням правління від 08.04.2024 року, створено Методичні рекомендації про те, як написати документ без корупціогенних факторів, які будуть корисні керівникам структурних підрозділів апарату управління, регіональних філій, філій та інших відокремлених підрозділів АТ «Укрзалізниця», працівникам юридичних служб, особам, відповідальним за реалізацію Антикорупційної програми, та іншим працівникам, які здійснюють підготовку проєктів документів [4].

Використання нових технологій, впровадження електронних систем управління та моніторингу може допомогти зменшити корупційні ризики. Запровадження прозорих тендерних процедур, підзвітності та незалежного контролю є необхідними кроками для забезпечення ефективного функціонування АТ «Укрзалізниця» у постіндустріальному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками: наказ від 28.12.2021 р. № 830/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22#Text>.

2. Антикорупційна програма АТ «Укрзалізниця». URL: <https://www.uz.gov.ua/files/file/about/compliance/%D0%90%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D0%A3%D0%97%202024.pdf>.

3. Додаток 1 до рішення правління «Про схвалення Політики управління ризиками та можливостями акціонерного товариства «Українська залізниця». URL: [https://www.uz.gov.ua/files/file/about/investors/1.1.%20%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%9F%D0%A0%D0%9F%20\(%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0\).pdf](https://www.uz.gov.ua/files/file/about/investors/1.1.%20%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%9F%D0%A0%D0%9F%20(%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0).pdf).

4. Методичні рекомендації «Як написати документ без корупціогенних факторів». URL: https://www.uz.gov.ua/files/file/about/compliance/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%20%D0%9A%D0%A4_26062024_240626_102323.pdf.

Наукове видання

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

25 жовтня 2024 р.

Відповідальність за редагування та достовірність інформації несуть автори робіт.

Відповідальний за випуск Толстов І. В.

Підписано до друку 25.10.2024 р.
Умовн. друк. арк. 13,5. Тираж . Замовлення № .

Художнє оформлення Л.І. Мачулін

Свідоцтво про держреєстрацію: сер. ХК №125 від 24.11.2004

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейсбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.